

ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

Το σημειωματάριο ενός μελλοθανάτου δολοφόνου. Τά σκίτσα και τὰ διστιχα του Νιτενιόγλου. Μετά τὸ ἐγκλημα. Στὶς φυλακὲς Συγγρού. Μερκνία και ντέρτια. Ὁ καῦμος τῶν ναρκωτικῶν. Ἡ «πρέζα» και τὸ «δοξάκι», κτλ. κτλ.

ΧΙ ὄλα ἀπὸ τὰ ἀριστοτεχνήματα τῆς παρρωσιῶν λογοτεχνίας εἶδαν τὸ φῶς μέσα σ' ἀντίβλες φυλακῶν και μονή-α-μένα μπαυτορραμία. Ὁ Ὁσάκι Οὐάιλντ ἔγραψε τὴν περιγραφή «Μαλιάντα τῆς φυλακῆς τοῦ Ρήντερ» στὸ φρικτὸ ἐπι-νο κἀτεργό, νησιωτὸς, διαφωτισμένος, καταδικασμένος σὲ ἥλιο θάνατο ἀπὸ τὴν κοινωνία τῆς ἐποχῆς του. Κλεισμένος ἐ-κὶ ὁ ποιητὴς, ἐπόνεσε, ἀδωκίμασε μὲν ἀπὸ τίς πὸ δυνατὲς συγκινήσεις τῆς ζωῆς του, βλεπόντας πίσω ἀπὸ τὰ χι-οτρά, σφαιρῶνα κάγκελλα μὰ στὴν λογίδα οὐ-ρανοῦ, σκεπασμένη κι' αὐτὴ μὲ σύννεφα.

Τὸ καταθλιπτικὸ ἔμωσ περιβάλλον τῶν φυλα-κῶν δὲν συγκινεῖ μόνο τοὺς ἐλλεικτοὺς τῶ πνεύματος, ἀλλὰ και τοὺς πὸ ἀπαισιῶν κακοῦργους. Ἡ μονοτονία μὲ τὴν ἀδικία περνοῦν ἡ ὥρες, ἡ στερεῖσεις, ἡ μετανόια και ἡ νοσταλγία κάποιον χαροῦμενον στιγ-μῶν τοῦ παρελθόντος, ἀγγρίζουν τὴς τρυφερῆς καρδῆς τῆς ψυχῆς τοῦ φυλακισμένου. Καὶ ἐνὸς σκαλίει ἐπάνω στὸ ξύλο τῆ λαβῆ ἑνὸς μπα-σιωνοῦ ἢ τῆ κωφῆ ἑνὸς ἀγίου, βγαίνουν ἀδύσματα αἱ στίχοι. Σε-λίνο, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, τοὺς τραγουδοῦν ὅλοι οἱ καταδῶκοι. Ἐπι-κόλλουμνηθρον τὰ τραγουδιὰ τῶν φυλακισμένων πὸ εἶνε ἠθαρῶς ὀλοῦρος, ἀγνωστὸς σ' ὄσους δὲν ἐλάττησαν — εὐτυχῶς — τὸ πόδι τοὺς ἐκεῖ μέσα.

***

Ἐνας ἀπ' τοὺς αὐτοσχέδιους κακοῦργους ποιητῆς τῶν φυλακῶν, ἦταν κι' ὁ Νιτενιόγλου. Τὸν θυμίστε; Τὸ ὄνομά του συνδέεται μὲ ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλότερα ἐγκλήματα τῶν τελευταίων χρόνων. Ὁ Παῦλος Νιτενιόγλου και ὁ Γεώργιος Νικολιτσουλος ἔπαιξαν μὰ νύχτα σ' ἕνα ταξὶ και ὄταν ἔφτασαν στὴν Ἐλευσίνα, ἐτέρασαν μὰ ἠη-λειὰ στὸ λαοὺ τοῦ σπέρσ και τὸν ἔντυξαν. Κα-τῆσαν ἐτέρασσαν τὸ πτόμα στὴ θάλασσα.

Ὅταν, ἔπειτα ἀπὸ ἔρευνα, ἀνεκαλύφθησαν αἱ δράσεις τοῦ στραγγαλισμοῦ, εἶδμε τοὺς δύο κακοῦργους στὶς φυλακὲς Συγγροῦ, λίγες μέρες πρὶν ἐκτελεσθοῦν. Ὁ Νικολιτσουλος ἦταν φίλος, ἐνὸς ἀνθῆτος ὁ Νιτενιόγλου ἔμνε σι-ωπηλός. Μόνο τὰ μάτια του τὰ μαύ-ρα στρωφονόριζαν ἀνήσυχτα...

Τὸ σπίτι τοῦ Νιτενιόγλου ἦταν σπὸν σινωικισμὸ Βύρωνος, πίσω ἀ-πὸ τὸν κινηματογράφου «Σόνιος». Ἐ-να δωμάτιο φτωχὸ κι' ἐπῆνω στὸ μοναδικὸ κρεβάτι ἀφοροστὴ ἡ γυνί-μιτέρα του. Ἡ καμμένη! Ἐχε πῆλῆ τῆς παλῆς φωτογραφίης τοῦ γιου τῆς και ἄλλα ἐνθύμια. Καὶ μαζὺ μ' αὐτὰ, ἀπῆχε κι' ἕνα μικρὸ σημειωματάριο. Ἡ σελίδες του, κερνωμένες ἀπὸ τὸν καιρὸ, ἦσαν γεμάτες ἀπὸ σχέδια και στίχους. Τὰ σχέδια ἦσαν φτιαγμένα μὲ πὸλὴν ἀφελεία. Μὴ καρδιά τρυπημένη μὲ βέλη — καρδιά ἐρωτευ-μένη — και γῶος ἢ λέξεις: «Πατρίς, Πισί, Ἀγάπη!» Ἐπι-να ἕνα βατόρι μὲ τρία φουγάρα, μὰ πλαγιά μ' ἕνα κοτάδι πρὸδοθα και τὸν τοσπῆν καθῆμενο κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο νὰ παῖξη τῆ φιλογέρι-α του, μὰ ψαρόδορα κ.ά.

Τὰ στιχάκια πὸ εἶχε γράψει στὸ σημειωματάριό του ὁ Νιτενι-όγλου ἦσαν πὸ ἐντεχνα ἀπὸ τὰ σχέδια του. Μιλᾶει ἐκεῖ γιὰ καίμους και μεράκια και τραγουδοῦν τὸν ἔρωτά του. Μὰ δὲν εἶνε ὀλα πρωτό-τυπα. Τὰ περισσότερα εἶνε γνωστὰ τραγουδιὰ τῶν ἑλληνικῶν φυλα-κῶν και τ' ἀντίγραφε, φράνεται, γιὰ νὰ τὰ ἀποστηθίσῃ και νὰ τὰ τραγουδοῦν τὴς λίγες ἡμέρες πὸ τὸ μὲνανε νὰ ζῆρη.

Νὰ μερικά ἀπ' αὐτὰ:

Στὴ φυλακὴ κι' ἂν πέσαμε
μὴ βάλεις ὄψωια
μὴν ἀγαπήσεις ἄλλον
μηδὲ κι' ἐγὼ καμμία.

Στῆς φυλακῆς τὰ σίδερα
ἦμον ἀκουμπισμένος
και τὸ Λενάκι νόμιζε
πὸς ἦμον πεθαμένος.

Μικρός, μικρός στὴ φυλακὴ
τὰ ρούχα μου ἀμανάτι,
τὰ σίδερα στὰ χέρια μου
κι' ὁ νοῦς μου στὴν ἀγάπη.

Ὅλα μοῦ τὰ ὑστερήσεις
και τὰ κανεὲς δικὰ σου,

μὴ ζωὴ μοῦ ἔμνε
κι' ἐκείνη χάριμά σου.

Δὲν φτάνει πὸ μ' ἀρητήθηκες
ἢ φλύαρη σου γλώσσα
στὸν κόσμο μὲ θεάτρισε
και ὑποφέρω τόσα.

Μέσα στὸ κελλὶ μου καθομαι
στὸ τρομερὸ σκοτάδι,
ἄλλος μ' ἀνοίγει τὸ πρῶι
κι' ἄλλος μὲ κλει τὸ βράδι.

Σηκῶμαι πρῶι-πρῶι
τὸν ὄρανο κιντάζω,
τὰ σίδερα τῆς φυλακῆς
βλέπω κι' ἀνασπινάζω.

Μέσα στὸ κελλὶ μου καθομαι,
τὰ χέρια σταυρωμένα
και τὸ κελλῖο μου τὰ κλειδιὰ
στὸ φύλακα δοσμένα.

Οἱ φίλοι ἐχθροὶ γενήκατε
και τὰ ἀδελφια ξένοι
κι' ἡ μάνα πὸ μὲ γέννησε
μοῦ εἶπε δὲν μὲ θέλει.

Συχνὰ ὁ χάρος ἔρχεται
στὴν κλίνη που κοιμάμαι
τοῦ λέει: Χάρε πάρε με,
μοῦ λέει: Σὲ λυπάμαι!

Χάρε, γιὰ δός μου τὰ κλειδιὰ
να πάω νὰ ξεσκονίσω
τ' ἀραχνιασμένο μῆνῃα μου
που ἐκεῖ θὰ κατοικήσω.

Τὰ Τρίκαλα εἶνε γιεντζές,
τὸ Παλαμίδι Χάρος
καὶ τοῦ Συγγροῦ ἡ φυλακὲς
εἶνε καῦμος μεγάλος.

Στὴ φυλακὴ ἀπόχησα
τὰ τέσσαρα βραβεία:
Τὸ «ἄχ», τὸ βᾶχ», τὰ βᾶσανα
και τὴν ἀπελπίσια.

Σοῦ στέλνω μὲν ἐπιστολὴ
μὲ δύο περιστεράκια,
τόνα σοῦ φέρνει τοὺς καῦμους
και τ' ἄλλο τὰ μεράκια.

Ἦθελα νὰ σᾶς ἔγραφα πολλὰ,
μὰ ἡ ὥρα περασμένη,
οἱ φύλακες φωνάζουνε:
«Μέσα, φυλακισμένοι!».

***

Στὰ χέρια μας ὑπάρχει ἀκόμη τὸ αὐτογράφον ἑνὸς ἄλλου Ἑλλη-νος καταδικαστοῦ-ποητοῦ. Ἀπὸς ὄμωσ ἔχε διαφροστικῶς καίμους. Τοὺς καίμους τῶν ναρκωτικῶν! Ἀκούστε τὸν ὄστος. Ἀξίζει τὸν κόπο:

Ὀλημερὲς στὴ φυλακὴ
τὴν πρέζα (1) συλλογίμαι
κι' ἀπὸ τῆ στεναχώρια μου
ὄσαν ἄνθος χαλιέμαι.

Μάτι νὰ κλείσω δὲν μπορῶ,
φαῖ δὲν κατεβαίνει,

Ὅλοι μοῦ λένε εἶσαι τρέλλος
κι' ἡ πρέζα θανατώνει,
μὰ μένα τὸ κεφάλι μου
τέτοια δὲν τὰ σηκώνει.

Μοῦ λένε δηλητήριο
εἶνε αὐτὴ ἡ σκόνη
και μένα περισσοτέρο
ὁ πόνος μεγαλώνει.

Ὅποιος τὴν ἔδοκίμασε
τὴ θεία «ἠρωίτη»,
δὲν θ' ἀνοίγει τὸ στόμα του
γιὰ νὰ μὲ κατακρίνη.

Κι' ἄλλα πολλὰ θὰ εἶλεγα,
μὲ πόνος, μὲ μεράκι,
ἂν εἶχα τούτη τῆ στιγμή
κανένα δοξάκι (2).

Πραγματικὰ εἶνε μεγάλος ἀτι-χρημα πὸ ὁ καταδῶκος ποιητὴς δὲν εἶχε κανένα «δοξάκι» ἠρωίτης γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ παθητικὸ του τραγοῦδι.

Ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ

- (1) Δόσις κοκαίνης ἢ ἠρωίτης.
- (2) Ἡ συνήθης δόσις ἐνὸς ναρκωτικῶ.

ΤΑ ΠΕΡΙΒΡΓΑ

Ο ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΖΙΣΕΙ

Στὸ Παρίσι τελευταίως συνέβη τὸ ἔξῃς νόστιμο ἐπεσοδῖο:

Διὸ λαποδίτες μὰ νύχτα καθορθοῦσαν νὰ μοῦν μέσα σ' ἕνα οἰ-νοπαλεῖο και μὲ τὸ κλεφτοφάραγο στὸ χέρι, ἀρχισαν νὰ περιουζέμουν δι-τι εἶφθηκαν μπροστά τους. Ἐνὸς λοιπὸν ὁ ἕνας ἔκανε ὑπόκο τὰ κλο-πιμαία, ὁ ἄλλος παρετήρησε μέσα σ' ἕνα κορίνι ἕνα ἄππορ πράγμα και κομῶντας τὸ γιὰ φουζο, ἀπῶσε τὸ χέρι του νὰ τὸ πάρη.

Τὸ πράγμα αὐτὸ δὲν ἦταν παρὰ ἕνας ἄππορ πετεινός, ὁ ἄδικος μόλις ἔνοιωσε πῶος τὸ χέρι τοῦ λαποδίτη, πεταχτήρη ἔξω ἀπὸ τὸ κορίνι ξεφραμίζοντας ἄγρια.

Ἐντομεταξὺ, ἀκούγοντας τὸν θόρυβο, ζήτησαν αἱ ἰατρείες τοῦ οἰνοπαλεῖου πὸ κομῶντοσαν ἔπεινα στὸ πατάρι κι' ἔπαισαν τοὺς διὸ λαποδίτες, τοὺς ὁποιους παρεδῶκαν στὴν ἀστυνομία.

Τὴν ἄλλη μέρα, ὁ δεινντῆς τοῦ οἰνοπαλεῖου κρημῶος πάνω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιῶ του τὴν ἔξῃς ἐπιγραφή: «Οἰνοπαλεῖον ὁ ἄδικος μου πετεινός».

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΜΙΕΣ

- Ὅπου φτάνει τὸ χέρι σου, κρέμας τὸ καλάθι σου.
- Ἡ Μαροῦ ψακὶ δὲν εἶχε καὶ χαλδᾶ παζάριε.
- Ὅ καθῆνας ὄνος του φτείνεται ἢ χαλαίει τὴν τῆρη του.
- Κάλλιο νὰ περιμῆνης τὸ μάγειρο, παρὰ τὸ γαιράδ.
- Ἦ διατα γιατρεῦει πὸ καλὸ ἀπ' τὰ φάρμακα.

